

Norges
nasjonalparker



Besøksforvaltning og merkevarestrategi

Lillehammer 14. mars 2024, Miljødirektoratet

Bakgrunn og formål

Oppdrag fra departementet i tildelingsbrevet i 2013:

«Utarbeide en merkevare- og kommunikasjonsstrategi for nasjonalparker, herunder nasjonalparksentre og alle andre naturinformasjonssentre og kompetansesentre, nasjonalparklandsbyer og -kommuner. »

Formål:

- Vi skal gi nasjonalparkene en tydelig posisjon i markedsføringen av Norge som bærekraftig reisemål og som grunnlag for bred lokal verdiskaping.
- Vi skal gjennom besøksforvaltning legge til rette for og styre bruken av nasjonalparkene slik at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig, forståelsen for vernet økes og verneverdiene ivaretas.

Meld. St. 18

(2015–2016)

Melding til Stortinget

Friluftsliv

Natur som kilde til helse og livskvalitet

Meld. St. 18 (2015–2016)

Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet

- Mål: nasjonalparker skulle bli mer tilgjengelige for folk flest.
- bruke nasjonalparker i folkehelseperspektiv
- flere ut i naturen – gode naturopplevelser



«Ålmenta skal ha høve til uforstyrtra naturoppleving gjennom utøving av naturvenleg og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Utadalen Foto: Eldrid Nedrelo



Hvorfor driver vi med besøksforvaltning?

overturisme substantiv

BØYNING en; overturismen **+**

ETYMOLOGI sammensatt av [over-](#) og [turisme](#)

BETYDNING OG BRUK

turisme av et omfang som er så stort at det har negative konsekvenser

Kilde: DET NORSKE AKADEMIS ORDBOK



Attention! Don't leave your poo in the national park!



Bring along these custom-made toilet bags on your hike – for the sake of nature, your own health and the health of others.

Ta med deg disse spesialtilpassede toalettposene på turen – av hensyn til naturen, din egen og andres helse.

1. Take one or more toilet bags for your trip. The bags are specially designed for human feces.
 2. Each bag is easy to use and comes with instructions: poop directly into the bag and put toilet paper inside.
 3. You must carry the used bag(s) out of the national park. Used bags are hygienic, odorless and safe to store in your backpack.
 4. Throw away used bags in the designated waste containers, located at the trailhead parking areas (Torsfjorden or Indresand).
1. Ta med deg en eller flere toalettposer på turen din. Posene er spesialtilpasset for menneskelig avføring.
 2. Posene er enkle å bruke og på hver pose står det beskrevet hvordan de skal brukes: bæsje rett i posen, og legg toalettpapiret oppi.
 3. Brukte poser kan trygt legges i sekken og skal bæres ut av nasjonalparken. Posene er hygieniske og luktfrie.
 4. Kast posene i egne avfallscontainere på parkeringsplassene ved stistart (Torsfjorden eller Indresand).



Caution! Water from the stream is unsafe to drink unless treated. Due to high ecoli values from toilet waste, the water must be boiled or disinfected before use. Advarsel! Ikke drikk vann rett fra bekken, du kan bli syk. Grunnet høye ecoli-verdier fra toalettavfall, må vannet kokes eller desinfiseres på annen måte før bruk.

Trolltunga
800 i 2010
79 000 i 2023

Preikestolen
137 000 i 2009
348 000 i 2022

Besseggen
30 000 i 2011
70 000 i 2018

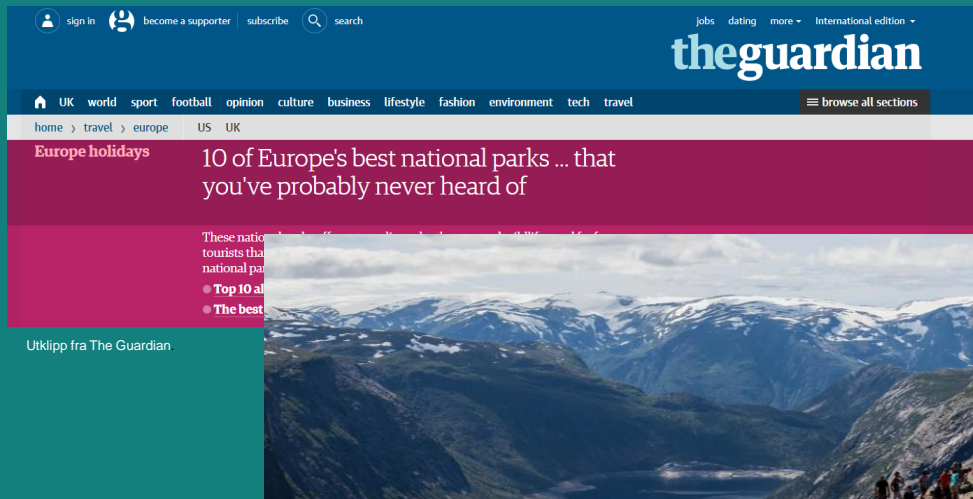
Hit vil 170.000 nordmenn i år

Over tre ganger så mange nordmenn har planer om å gå Besseggen i sommer. Dette kan bli problematisk, mener generalsekretær i Norsk Friluftsliv.



TRYKK: Nordmenn liker å være aktive på ferie, og sannsynligvis vil mange ta den store norgesterien over Besseggen i år, ifølge en undersøkelse gjort for Norsk Friluftsliv.

FOTO: @FJELLUFT16 / INSTAGRAM



Rago, Norway



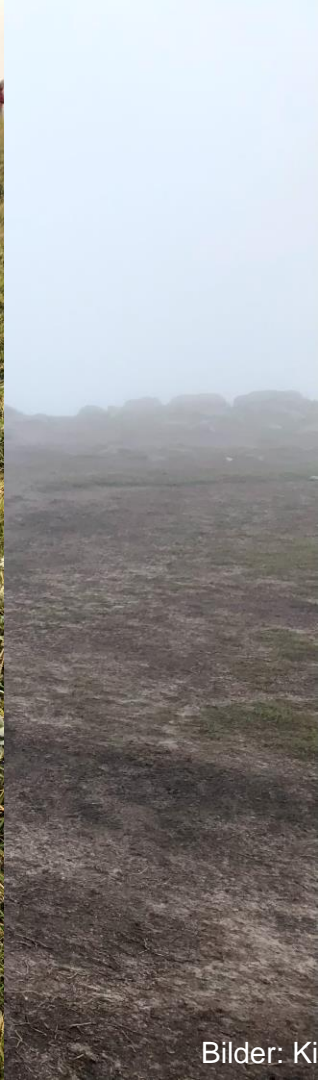
Photograph: Alamy

Even the non-national park bits of the Nordland region of Norway are spectacular: flying or sailing into Bodø airport takes you along the dark, jagged edge of the country's coastline, but Rago itself is a particularly impressive sight to behold. Rugged rock formations, boulders and steep mountains jut out of the often otherworldly landscape. One of the highlights is the Litlverivassfossen waterfall, which tumbles off the edge of Litlverivatnet lake. There are trails to follow, as well as cabins to pitch up in at night, and nearby Sjunkehatten and Junkerdal national parks are also within easy reach for those who want to explore further.

visitnorway.com/national-parks



Trolltunga. Foto: Kristian Sletten Hanisch



Hvem styrer ferdselen?

<https://www.arctichikes.no> › storskogvatnet

Storskogvatnet in Rago National Park in Sørfold

This 7.7 km long hike starts at the end of the road that follows Nordfjordelva in Sørfold municipality and goes up to Storskogvatnet lake in **Rago National** ...

<https://www.lonelyplanet.com> › ... › Attractions

Rago National Park | Norway Attractions - Lonely Planet

The small (171-sq-km), scarcely visited **Rago National Park** is a rugged chunk of forested granite mountain and moorland, riven with deep glacial cracks and ...

<https://nemventures.com> 2020/09/05 › rago-hidden-g...

Rago - The hidden gem of Nordland - Nemventures

Sep 5, 2020 — The **Rago National park** is a land of wilderness, rugged mountains, ... **Rago** less known than other parks of **Norway** and it makes it even ...

<https://www.pinterest.com> ... › Nordland

Rago National Park in Norway | Beautiful photos from Nature

Travel Destinations · Europe Destinations · Nordland. **RAGO NATIONAL PARK, NORWAY** - **Rago National Park** is a park in the county of.



The screenshot shows the top portion of a mobile browser displaying a Guardian article. The browser address bar shows 'amp.theguardian.com'. The Guardian logo is at the top right, with 'For 200 years' underneath. A yellow 'Subscribe' button is on the left. Below the logo is a navigation bar with 'News', 'Opinion', 'Sport', 'Culture', and 'Lifestyle' tabs. The main image is a scenic view of a lake and mountains. Below the image is the article title: '10 of Europe's best national parks ... that you've probably never heard of'. The sub-headline is 'Europe holidays'. The article text begins: 'These national parks offer extraordinary landscapes and wildlife - and far fewer tourists than the continent's more famous beauty spots. Have you visited a national park in Europe? Tell us about it in the'.

Rago, Norway



▲ Photograph: Alamy

Even the non-national park bits of the Nordland region of Norway are spectacular: flying or sailing into Bodø airport takes you along the dark, jagged edge of the country's coastline, but Rago itself is a particularly impressive sight to behold. Rugged rock formations, boulders and steep mountains jut out of the often other-worldly landscape. One of the highlights is the Litlvervassfossen waterfall, which tumbles off the edge of Litlvervatnet lake. There are trails to follow, as well as cabins to pitch up in at night, and nearby Sjunghatten and Junkerdal national parks are also within easy reach for those who want to explore further.

• visitnorway.com/national-parks

Faksimile: The Guardian

Lonely Planet names the best destinations for 2022

LEK Marcus • Updated 4th November 2021



9/10

2. Norway: From the majestic fjords to the brand-new Munch Museum in Oslo, this Nordic nation has something for every kind of traveler.

Nick Fox/Alamy

(CNN) — In 1973, young British couple Tony and Maureen Wheeler published a guidebook entitled "Across Asia on The Cheap." Little did they know that one humble guidebook would lay the foundation for a worldwide travel brand called Lonely Planet.

© 2021 ALAMY/ALAMY

MALDIVES

"2. Norway

Norway is consistently included on lists of the world's happiest countries. So what's their secret? CNN asked two of the country's royals, Crown Prince Haakon and Crown Princess Mette-Marit, for their theories. Mette-Marit has one answer: "we love being outside in nature. If you're in a Norwegian home on a Sunday and you don't go for a walk in the forest ... that's not good." If you want to channel that peaceful energy for yourself, head to Bøkeskogen, the world's northernmost beech forest. It's about two hours from the capital of Oslo, so you can easily experience city and country in the same day."

Influensereffekten



Caroline Berg Eriksen

ADVERT

AUGUST 2, 2019 AT 2:19 PM - HVERDAGSLIV

Tour de Dovre

DEL PÅ:  FACEBOOK  TWITTER



Kilde: Caroline Berg Eriksens blogg: [Tour de Dovre - Caroline Berg Eriksen](#)

Oppsynsmannen

Hvorfor skal Bård Tufte Johansen bli naturens oppsynsmann?



Bård Tufte Johansen er tilbake med en ny serie på NRK.

FOTO: NRK

Vi må være i forkant!

- presset på naturen øker
- oppmerksomheten om behovet for naturvern øker
- Vi kan ikke endre **at** mennesker ønsker å besøke «vårt» verneområde, men vi kan forsøke å styre **hvor** og **hvordan** de skal besøke verneområdene våre.
- BESØKSstrategi, en strategi for **mer** besøk, **annerledes** besøk eller **ikke** besøk?

Besøksforvaltning

Å legge til rette for og styre bruken av et verneområde,

- slik at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig
- forståelsen for vernet økes
- verneverdiene ivaretas



Velkommen inn!

- velkommen til kommunen og landsbyen
- velkommen til å titte inn
- velkommen til å følge stien
- velkommen inn i verneområdet - dersom du og naturen er rustet for det

Moskusstien Foto: Hege Husby Talsnes





Utkikkspunkt Sognefjellet Foto: Kim Daniel Hansen

Velkommen inn – uansett?

- En besøksstrategi kan være en strategi for mindre besøk, eller annerledes besøk.
- Det er ikke (nødvendigvis) en **strategi** for mer **besøk**.
- Å ønske "Velkommen inn", er ikke ensbetydende med å *ikke* ta vare på.

Velkommen inn! og tilrettelegging...

- Uttak av merkevaren følger besøksstrategiens føringer – kan gi mer besøk (sherpatrapputfordringen)
- Differensiert vern – tilpasset tilrettelegging.
- Noen steder er en modell som Sognefjellet naturlig, andre steder slett ikke.
- Tilgjengeligheten til et verneområde er viktig: det skal foreligge et **tydelig grunnlag** og **behov** for tilretteleggingen.

Sognefjellet Foto: Kim Daniel Hansen



Innhold i besøksstrategiene

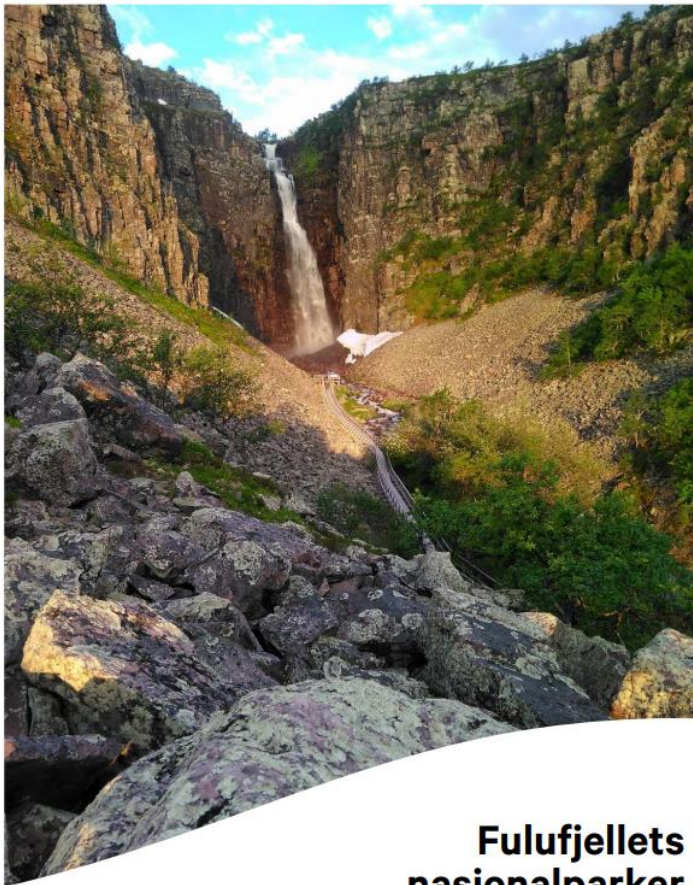
- verneverdier
- beskrivelse av nåværende situasjon knyttet til bruk
- strategiske grep
 - kanalisering
 - formidling og informasjon
 - samarbeid med aktuelle aktører
- tiltaksliste



Dovrefjell-
Sundalsfjella
nasjonalpark

Besøksstrategi for
verneområdene på Dovrefjell





Fulufjellets nasjonalparker

Velkommen inn!

Besøksstrategi for Fulufjellets nasjonalparker



Fulufjellet
nasjonalpark

Viktige elementer i besøksforvaltningen

- ta tydelige valg
- tilrettelegging kan generere bruk
- forankringsarbeidet er viktig – også ved revidering



Holsbru, Langsua nasjonalpark Foto: Langsua nasjonalparkstyre

Et taktskifte

- Alle verneområder skal ha besøksstrategi
- Nasjonalparker og store verneområder skal innlemme den i forvaltningsplanen og dermed også sende den på høring, den skal også godkjennes av Miljødirektoratet
- Merkevaren kan ikke tas i bruk uten at en besøksstrategi foreligger, akutte hensyn ivaretas.



Bilde fra merkevaren Norges nasjonalparker Foto: Øivind Haug

Merkevarestrategien på 20 sekunder

- Merket for Norges nasjonalparker er en invitasjon til besøk, og aktørene under merket er vertskap for naturopplevelser.
- Besøkende skal lære hvordan vi tar vare på naturen, og få muligheten til å ta del i vernet av det ypperste vi har av natur.
- Aktørene under merket skal hjelpe besøkende videre fra nett til en nasjonalparklandsby der man kan overnatte, til et besøkssenter der man kan lære mer, og til et startsted i nasjonalparken (kundereisen).
- Det handler om ta vare på både natur og besøkende

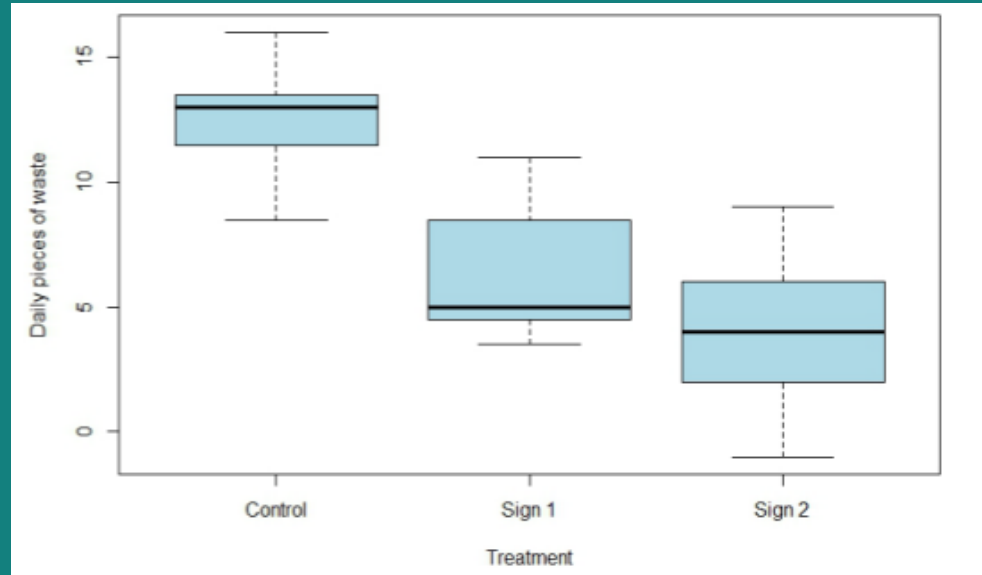
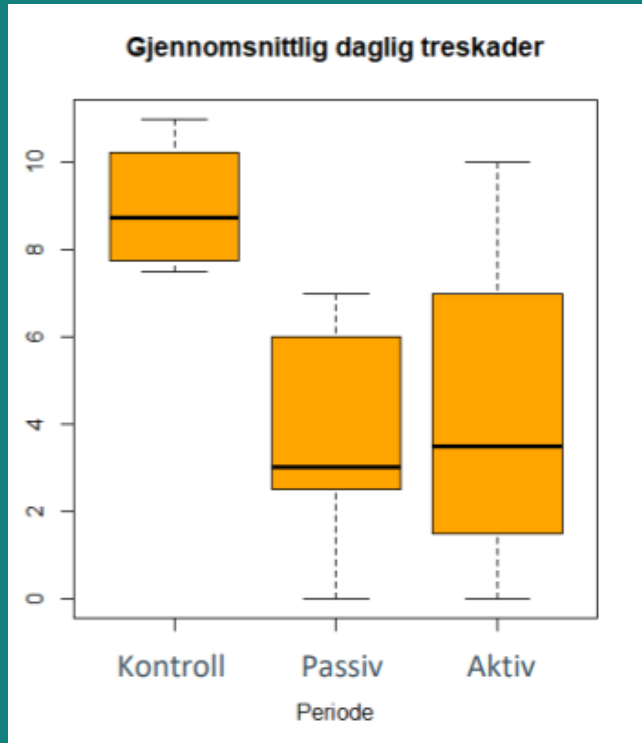


Norges
nasjonalparker

Merkevarestrategien «Norges nasjonalparker»

designmanual.norgesnasjonalparker.no

Kommunikasjon nytter



**Hvordan jobber vi med
merkevaren?**



Avdemsbue, Lesja, Reinheimen nasjonalpark Foto: Hege Husby Talenes

Samarbeid nasjonalt og lokalt

- Sentral merkevaregruppe – forvalter og utvikler merkevaren Norges nasjonalparker
- Forvaltningsmyndighet er ansvarlig for sin besøksforvaltning og dermed også sitt uttak av merkevaren

Sosiale medier – nasjonalt og lokalt

- Sosiale medier – vi forsøker å dem før de står der, da kan det være for sent å snu.
- Miljødirektoratet poster «allmennopplysning»
- Folk ønsker å følge sine områder, bruker ressurser på det. (idrett, politikk, interesseorganisasjoner etc.)



Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark

2,5 k liker • 2,7 k følgere



Informasjon og tips til deg som skal besøke Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalparker og



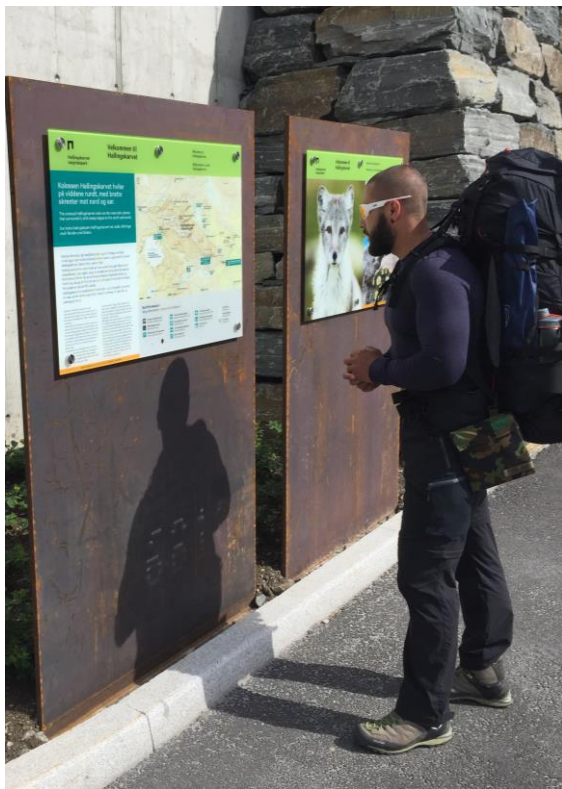
Nasjonale kampanjer – nasjonalt og lokalt

- Fire filmer totalt: Kvistkneking og bålbrekking, drone og sykling
- Sosiale medier, kino og litt TV
- Spres av Miljødirektoratet og alle aktørene, lokalt tilpasset.
- Gode tall på visning og spredning.



Jomfruland

Foto: Morten Johannessen



Geilo stasjon

Foto: Trond Erik Buttingsrud



Varangerhalvøya

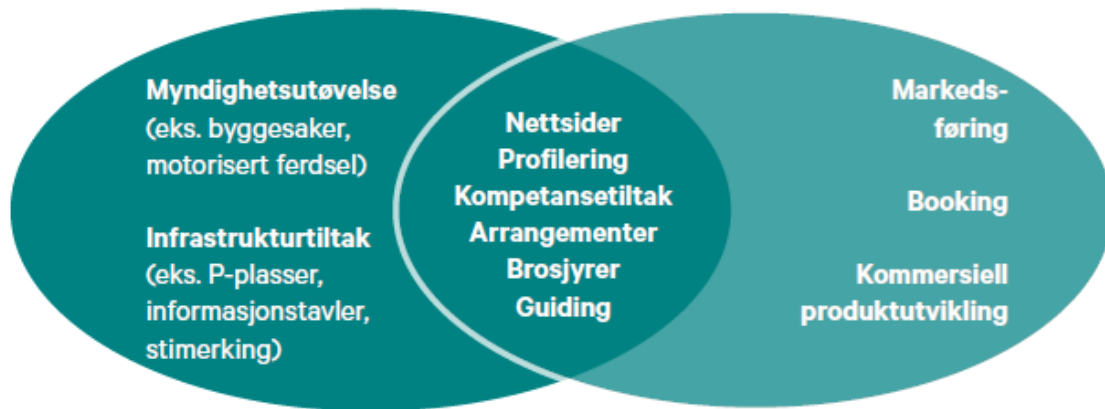
Foto: Geir Østereng



Alle foto: Kari Sveen

Nasjonalparkstyret

Reiselivsnæringen

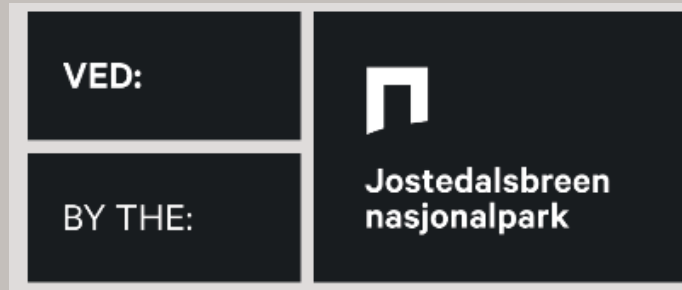
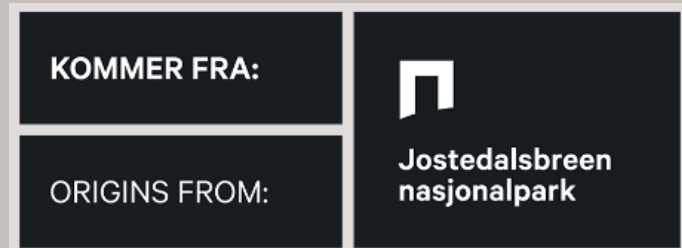


← Fellestiltak

Bedriftsutretta tiltak →

Kommersiell bruk av merkevaren

- Legger til rette for at virksomheter med geografisk tilhørighet til en nasjonalpark kan bruke merket i markedsføring.
- Kan søke om merket dersom:
det tilbys et produkt som kommer fra, eller det drives kommersiell, frivillig eller annen type virksomhet i, eller ved en nasjonalpark.

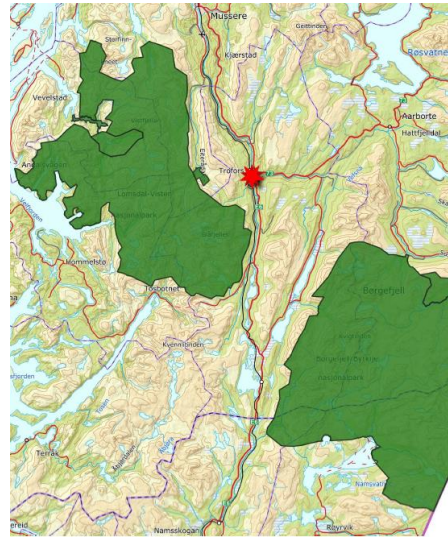


Nasjonalparkkommunene

En nasjonalparkkommune har **områder** som er vernet som nasjonalpark. Kommunen skal aktivt **legge til rette** for besøkende som vil oppleve nasjonalparkene og områdene rundt, samtidig som natur- og verneverdier blir tatt vare på.

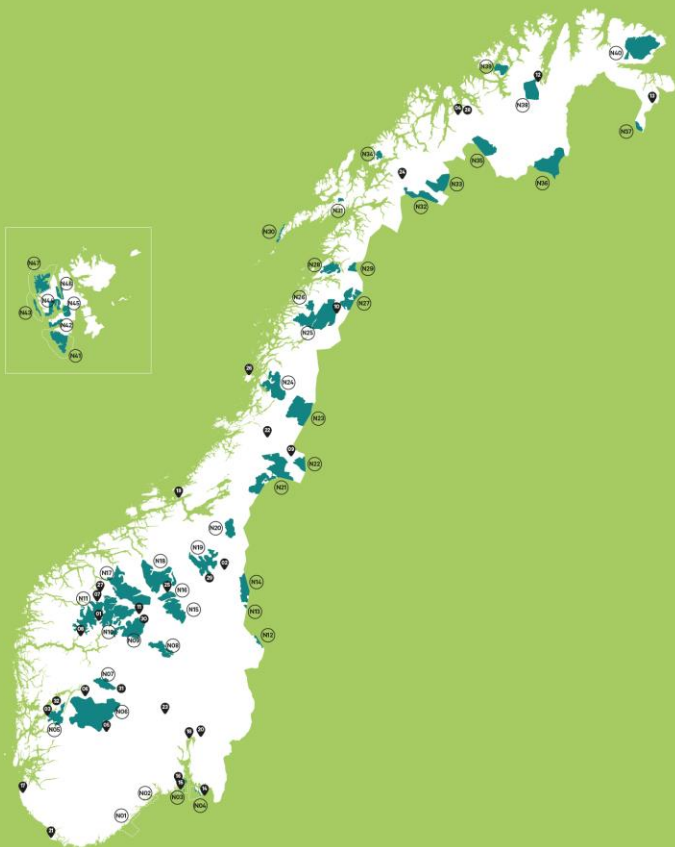
- 48 nasjonalparkkommuner.
- Aktør under merkevaren
- Innfallsporter til nasjonalparkene.
- Servicetilbud for deg som besøkende.
- Nærturer og lokale opplevelser.

Grane: ett godt eksempel



Skisse: SFTL

- to nasjonalparker
- omlegging av E6
- Laksvollen – nasjonalparkpunkt
- godt samarbeid - forvaltningen og kommunen



Nasjonlparker

- | | | | | | |
|-----|-----------------------------|-----|--|-----|-----------------------------------|
| 001 | Raet nasjonalpark | 017 | Reinheimen nasjonalpark | 030 | Øvre Dividal nasjonalpark |
| 002 | Jomfruland nasjonalpark | 018 | Dovre fjell-Sundalsfjella nasjonalpark | 031 | Ånderdalen nasjonalpark |
| 003 | Færder nasjonalpark | 019 | Forollhogna nasjonalpark | 032 | Reisa nasjonalpark |
| 004 | Ytre Hvaler nasjonalpark | 020 | Skarvan og Roitdalen nasjonalpark | 033 | Øvre Anårjohka nasjonalpark |
| 005 | Folgefonna nasjonalpark | 021 | Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark | 034 | Øvre Pasvik nasjonalpark |
| 006 | Hardangervidda nasjonalpark | 022 | Lierne nasjonalpark | 035 | Stabbursdalen nasjonalpark |
| 007 | Hallingskarvet nasjonalpark | 023 | Bergfjell nasjonalpark | 036 | Seiland nasjonalpark |
| 008 | Langsua nasjonalpark | 024 | Lomsdal-Visten nasjonalpark | 037 | Varangerhalvøya nasjonalpark |
| 009 | Jotunheimen nasjonalpark | 025 | Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark | 038 | Ser-Spitsbergen nasjonalpark |
| 010 | Breheimen nasjonalpark | 026 | Låhø nasjonalpark | 039 | Nordenskiöld Land nasjonalpark |
| 011 | Jostedalbreen nasjonalpark | 027 | Junkerdal nasjonalpark | 040 | Forlandet nasjonalpark |
| 012 | Fulufjellet nasjonalpark | 028 | Sjunkhatten nasjonalpark | 041 | Nordre Isfjorden nasjonalpark |
| 013 | Gutulia nasjonalpark | 029 | Rago nasjonalpark | 042 | Sassen-Bünsow Land nasjonalpark |
| 014 | Femundsmarka nasjonalpark | 030 | Lofotodden nasjonalpark | 043 | Indre Wijdefjord nasjonalpark |
| 015 | Rondane nasjonalpark | 031 | Møysalen nasjonalpark | 044 | Nordvest-Spitsbergen nasjonalpark |
| 016 | Dovre nasjonalpark | 032 | Rohkunborri nasjonalpark | | |

Besøksenter nasjonalpark

- | | | | | | |
|----|--|----|---|----|---|
| 01 | Besøksenter nasjonalpark
Jostedalbreen nasjonalpark
Breheimen nasjonalpark | 06 | Besøksenter nasjonalpark
Hardangervidda nasjonalpark
Eidfjord | 11 | Besøksenter nasjonalpark
Jotunheimen nasjonalpark
Breheimen nasjonalpark
Reinheimen nasjonalpark |
| 02 | Besøksenter nasjonalpark
Femundsmarka nasjonalpark
Gutulia nasjonalpark | 07 | Besøksenter nasjonalpark
Jostedalbreen nasjonalpark
Oppstryn | 12 | Besøksenter nasjonalpark
Stabbursdalen nasjonalpark |
| 03 | Besøksenter nasjonalpark
Folgefonna nasjonalpark | 08 | Besøksenter nasjonalpark
Jostedalbreen nasjonalpark
Fjærland | 13 | Besøksenter nasjonalpark
Øvre Pasvik nasjonalpark |
| 04 | Besøksenter nasjonalpark
Reisa nasjonalpark | 09 | Besøksenter nasjonalpark
Lierne nasjonalpark
Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark | 14 | Besøksenter nasjonalpark
Ytre Hvaler nasjonalpark |
| 05 | Besøksenter nasjonalpark
Hardangervidda nasjonalpark
Skinnarbu | 10 | Besøksenter nasjonalpark
Nasjonlparkene i Nordland | 15 | Besøksenter nasjonalpark
Færder nasjonalpark |

Besøksenter våtmark, rovdyr, villrein og verdensarv

- | | | | |
|----|------------------------------------|----|-----------------------------------|
| 16 | Besøksenter våtmark, Ilene | 22 | Besøksenter rovdyr, Namsskogan |
| 17 | Besøksenter våtmark, Jæren | 23 | Besøksenter rovdyr, Flå |
| 18 | Besøksenter våtmark, Oslo | 24 | Besøksenter rovdyr, Bardu |
| 19 | Besøksenter våtmark, Ørland | 25 | Besøksenter villrein, Hjørkinn |
| 20 | Besøksenter våtmark, Nordre Øyeren | 02 | Besøksenter verdensarv, Roros |
| 21 | Besøksenter våtmark, Lista | 26 | Besøksenter verdensarv, Vega |
| | | 27 | Besøksenter verdensarv, Geiranger |

Nasjonlparklandsbyer

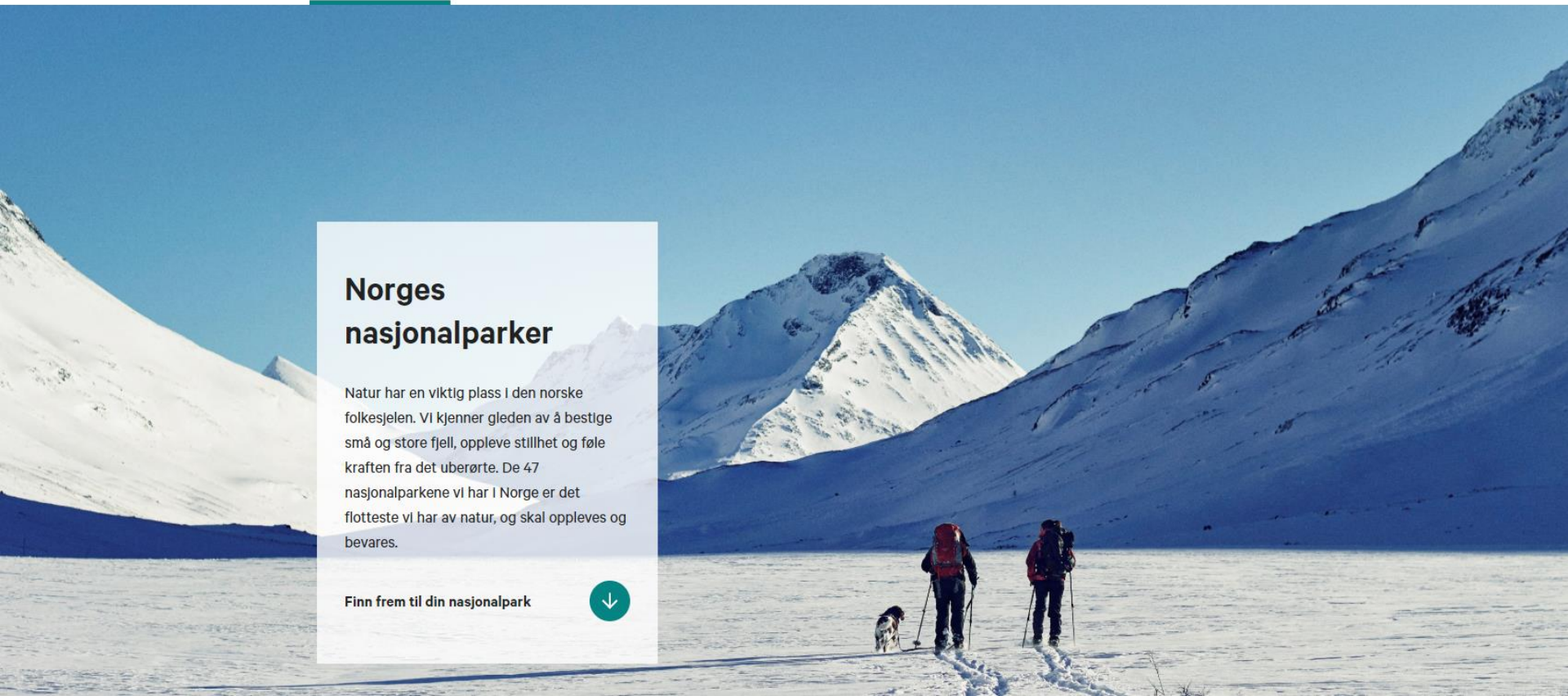
- | | |
|----|-------------------------------|
| 28 | Nasjonlparklandsby, Storslett |
| 29 | Nasjonlparklandsby, Vingelen |
| 30 | Nasjonlparklandsby, Lom |
| 31 | Nasjonlparklandsby, Gello |
| 32 | Nasjonlparklandsby, Jondal |



Norges nasjonalparker

Natur har en viktig plass i den norske folkesjelen. Vi kjenner gleden av å bestige små og store fjell, oppleve stillhet og føle kraften fra det uberørte. De 47 nasjonalparkene vi har i Norge er det flotteste vi har av natur, og skal oppleves og bevares.

Finn frem til din nasjonalpark



Veileder

Besøksforvaltning i norske verneområder

Besøksforvaltningsveilederen skal fungere som et verktøy i en strategisk og god forvaltning av verneområder.

Veilederen for besøksforvaltning skal være en støtte for å oppnå en god prosess i arbeidet med besøksforvaltning i norske verneområder. Målgruppa for veilederen er forvaltningsmyndighetene for ett eller flere verneområder. Besøksstrategier er et verktøy som kan tas i bruk av mange, også utenfor verneområdegrensen.

+ Hva er besøksforvaltning?

+ Hvorfor driver vi med besøksforvaltning?

+ Verneverdiene tillegges størst vekt

+ Hva er en besøksstrategi?

> [Ofte stilte spørsmål](#)

Vår veiledning

- Besøksforvaltning i norske verneområder digital veileder
- Innfallsportveileder - under revidering og omlegging til digital veileder
- Naturarven som verdiskaper-tips og eksempler
- Sårbarhetsvurdering i verneområder (NINA-rapport)
- Brukerundersøkelser som verktøy i forvaltning av verneområder

Prisvinnende design!

- Utkikkspunkt Sognefjellet vant DOGA-merket!
- konseptet underbygges; kvalitet og lavmælt naturlig tilrettelegging.
- Vi har også vunnet en fagpris for våre kart!

Design og arkitektur Norge : [Vinnere av DOGA-merket](#)

DOGA



🔍 Søk

Landskapsarkitektur åpner fjellheimen for alle

Miljødirektoratet ønsker å gjøre nasjonalparkene våre mer tilgjengelige. Vi fått et anlegg som åpner Jotunheimen for personer med nedsatt funksjonsevne, og som glir elegant inn i høyfjellsnaturen.



Takk for oppmerksomheten!

